

TANÍTÓK LAPJA

TANÜGYI ÉS GAZDASÁGI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 120 L. Félévre 60 L.

Pegyedévre 30 L.

■■■■■ Egyes szám ára 3 Lel. ■■■■■

Felelős szerkesztő és kiadó:

GYERKES MIHÁLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Str. Mihailu Ulteaz (Király-u.) 3.

Megjelenik minden csütörtökön.

Hirdetések díja soronként 4 Lel.

Pedagógia és didaktika.

A tanítói érdekek zajos küzdelmében, a védelem álláspontján állottunk és tartjuk helyünket: utat mutattunk a méltatlan atrocitások legyöngítésére; a felekezeti tanítók anyagi elátottságának biztos alapokon nyugvó követelhetésére; az egyesületi élet megteremtésének szükségességére és kiviteli lehetőségeire.

Programmunkhoz hiven: a nevelés és oktatás mesterségének bevezetésével foglalkozunk, jelen alkalommal bővebben.

Mesterségnek mondom szándékossággal ezt a tudományt, azon gondolattól ösztönözve, hogy így hamarabb nyerhetünk meggyőződést ennek művészi nagyságáról, fenséges hivatásáról; hogy így könnyebben gyökereztethető be ezen művészet utáni vágyakozás mindazoknak lelkébe, kiket hivatásuk ezen munkamezőre szólított.

Nagyon sok pályán lehet sablonok alapján jó és megbecsülendő munkát végezni; a nevelés és oktatás terén azonban csak azok érvényesülhetnek, sokak által, reménységgel várt eredménnyel, akik e mesterségbe életet és játszi könnyedséget tudnak önteni, munkájukat ez alapon tudják végezni.

Szakasztott ugyanolyan ez, mint a gyermekirodalom, hogy aki azt olvassa, a legkönnyebb írástudománynak mondhatja, de aki ebbe beleprobálkozik, látja, hogy a legnehezebb iróifeladat előtt áll; felismeri, hogy könnyebb egy essait megírni, mint egy jó gyermekmesét, vagy elbeszélést összealkotni és értékes alakban felszínre hozni.

A nevelés és oktatás munkájához való hozzáértést is az emberek sokaságának javarésze vallja, de, csak aki azzal érdem szerint

foglalkozik, látja, hogy erre való rákészsültsége dacára, mily messze áll ennek tudásától, hivatásszerű, eredményes művelésétől.

A kiviteli eszközök és helyzet megteremtésének felismerése; a módozatok ezerféleségében bárcsak némi tájékozódás szerzése, már magában egy végtelen, mélyen járó tanulmány anyaga, az életerhivás munkája pedig, a művészi foglalkozás teljes egésze. S aki ebbe még bele sem kezd, dilettánsképen állíthatja csupán, hogy ő jó nevelő és oktató, mert e téren a munkateljesítménynek jó, vagy fogyatékos, avagy éppen gyarló voltát, csak a késő esztendő és az élet kialakulása tudja minden szónál ékebben igazolni.

Felismerés és a tanítói lelkekbe való bevéssződés végett hangsúlyozzuk, hogy a nevelés és oktatás munkája nem csak foglalkozás, kereső hivatali ágazat, de a szó valódi értelmében, első helyen álló: ember alakító művészet.

Ezen nagy cél felemelő munkájába belekezdeni: saját fegyelmességének, tanulni akarásának szükségességét felismerni, mindenki részére erős lelki motivum, melyre buzdító szót mondani, az ügy érdekében való, hivatásos kötelességünknek ismerjük.

S ha védelmi eszköz is ezen ujság a tanítói világ javára, mégis igazi elhivatása: a nevelő és oktatói munkamező tökéletesítése, annak megbecsülendő értékévé való kifejlesztése.

Bár lassan, de el fog következni az egymás megértése; s ha csiga léptekkel is, de ki fog alakulni a tanítók kongressusa, amely a tanítóikar összes vágyakozásait: úgy személyi, mint hivatásbeli tekintetben, összhangzatos háttárolatokba foglalva, ki fogja jelölni s akkor ez alapokon állva, mindenki nyugodtan és céltudatosan munkálhatja azok kiépítést; ame-

lyekben természetszerűleg értékes helyet fog elfoglalni: a pedagógia és didaktika is.

Épen azért meg kell ismerjük, hogy nem a mai élet viharzásai: a jövő állandó szintere, hanem foglalkozási körünk tökéletesbitése és magas színvonalra emelése, s ennek biztos tudatában hozzuk, új évi első számunkban, az ide való tekintést és előkészülést.

Hivatásuk békés, nyugalmas idők után áhítózik, s ha kint az életben, ezidő szerint, más szituációk uralkodnak is, nekünk már most, erre kell irányítsuk, alapvető munkánk sulypontját.

Egymagában azonban erre is képtelen mindenik tanító; tömörülten, egyetértve irodalmat teremthetünk e célra, csak megmozdulás, csak kilépés kell a semmivel egyenlő értékű várakozásból, végnélküli halogatásból. Az erre szóló százlóbontást üdvözölni, az alá lelkes elhatározással sorakozni, mindenik nevelőnek, oktatónak, hivatása iránti legszebb kötelessége. Az ut, a mód minden irányban adva van, cselekvő elhatározás jöjjön mindenfelől!

Gy. M.

Ébredjetek!

A csatolt területeken élő magyar tanítóság lapja megszületett, a hívó szó elhangzott! A magyar tanítók lelkét, akaraterejét azonban elszibbasztotta, elkábította a rettenetes világpusztulás mindnyájunkat ért sulyos ütése. Az elkábultság, a nemtörődömség nehéz álmából ébredjetek tanítótstvéreim! Rázzátok föl, akik talpon vagytok, a tovább alvókat.

Ébredjetek! Nem halljátok, nem látjátok a szürnyű világpusztulás romjain új életet teremtnőknek zajos törtetését? Nem halljátok, nem látjátok, hogy körülötünk minden és mindenki rohamlépésekben szervekedik, fegyverkezik, hogy a romokon felépítendő új életben, méltóképpen, erős akarattal, becsületes munkássággal, bármikor, bármilyen körülmények között megállja a helyét!

Ébredjetek! Felébredve új világot láttok magatok körül, amelyben a magyar tanítókar, a multban becsülettel megszerzett magas pozícióját, tekintélyét ismét helyre kell állítsa. Végeznie kell az új életben is ama nagy feladatokat, amelyeknek nyomán népeknek, nemzedékeknek kulturális fejlődése, Istenének, hazájának, honfitársainak, faja és felebarátainak szerete, boldogulása virágzik.

De, hogy eleget tehesünk nagy és szent kötelességeinknek s buzgó munkálkodásunk nyomán virágzó fejlődés legyen s hogy a mai rettenő létfentartási hullám-áradatot meguszthassuk: erős tömörülésre

van szükségünk. Ha felébredve átérezzük, átlátjuk helyzetünket s mi, magyar tanítók, mindnyájan egy hadseregbe tömörülünk, amelynek keretén belül, bár külön parancsnokok alatt szolgálunk ugyan, de egy célt követünk, a minden magyar tanítóra iskolai jelleg különbség nélkül egyformán megszabott kötelességek becsületes teljesítését: akkor olyan erkölcsi és szellemi erőhöz jutunk, mely boldogulásunk biztos útja lesz.

A tömörülésben rejlő erő megszerzethetése, kötelességeinknek fokozottabb mértékbeni teljesíthetése, létfentartásunknak egyik erős érdeke, megkövetelik, parancsolják, hogy eme tömörülés egy, a már sok nehézség árán kibontott zászló: a »Tanítók Lapja« körül történjék. Ha ezt egyszer megtettük, a többi sorozatot mi magunk, magyar tanítók, tovább fogjuk megtenni.

Tanítótstvéreim! Ne a lekcisinlés szemüvegén át nézzétek azt a sokat küzdött és fáradott zászlótaratót, aki kezébe vette ügyünket, sorsunkat. Ne azt a kevés, szűknek látszó mozgási tért, szabadságot nézzétek, amelyek közt a »Tanítók Lapja« utjára indulhatott, hanem jegyezzétek meg, véssétek fel szívetekbe: irányt, tartalmat, szellemi gazdagságot, erőt, életet vagy halált, mi mindnyájan, magyar tanítók, adunk nekik. Tőlünk függ élete-halála. De!... és itt jól gondolkozzék meg mindenki, — ha nem tudjuk egymást megérteni, ha pártokra szakadozva nem tudunk egy már kibontott zászló alá tömörülni s ezáltal, ennek pusztulását idézzük fel: ugy nemcsak szellemi munkásságunknak, közéletbeni megnyilvánulásainknak, erősségünknek, hanem a létfentartásunk eszközeinek támogató organumát is elpusztítottuk.

Nagyfontosságú, közérdekeinkbe vágó dolgoknak egész sorozatát kell letárgyaljuk, megvitassuk s tehetjük-e ezeket egy mindenkinek teljesen hozzáférhető más alakban, mint a »Tanítók Lapja« utján tehetnők?

Ébredjetek hát és tömörüljétek a kibontott zászló alá. Mutassa meg, hirdesse a »Tanítók Lapja« ama hatalmas nagy erőt és képességet, amit a magyar tanítóság képvisel a kultura mezején, a népnevelés falai között, kinn a mindennapi életben, az állami, egyházi és társadalmi élet minden vonatkozásában. »Mindenki a maga szerencséjének kovácsa«, csak a tanítóság volna olyan szerencsétlen, mélyen alvó, pártokra szakadó, semmivel sem törődő, saját boldogulásának kalapácsát meg nem ragadó? Nem hiszem!

Ébredjetek! A »Tanítók Lapja« kürt szava, a hívó szózat már jó néhány hete elhangzott. Kövessétek! Kövessétek, nem érte, hanem magatokért. Tegyétek nagygyá, erőssé saját kincseitekkel, váraitokkal! Legyen tükröképe a magyar tanítóságnak, a szolgálati tér jelleg különbsége nélkül, annak a tanítóságnak, amely ha öntudatra ébredve, egymást megértve tömörül, hegyeket mozgathat munkájával. Lerakhatja az emberi műveltségnek, az állami élet zavartalanul folyó boldogságának, népek fejlődésének, egyetértésének, a faji öntudatnak, a felebaráti szeretetnek — s ezek alapján saját boldogulásának is -- alapköveit.

Jöjjetek hát a zászló alá! Szerezzünk dicsőséget, fényt, elismerést, megbecsülést a zászlónak a magyar tanítóság munkája, ereje eme szimbolumának mindenütt, mindenek előtt!

Sikotes Sándor, áll. tanító.

Tanfelügyelői iskolalátogatás.

A hivatali szabályzat szerint gyakran és minden vármegyében, s csaknem minden iskolánál megtörténik a tanfelügyelő iskolalátogatása. Megállapítanak a hiányok, fogyatkozások, utasításokkal láttatnak el a tanítók a további teendőkre nézve s ezek jegyzőkönyvetnek. Az ügy a következő iskolalátogatásig el van intézve. A tanító lelkiismeretétől, munkaszerejétől függ, miképpen juttatja érvényre a meghagyásokat és esetleges utmutatásokat. Sok emberben meg van a nemes szándék erre, de nem ismeri a célkitűzést, nincsen módjában a vonatkozó tanulmányokat megtenni.

Gyakorlati tanító, tanfelügyelői hivatása magaslatán álló: udvarhelymegyei tanfelügyelőnek közöljük, a székelyudvarhelyi áll. el. iskolák, egy héten át tartott ellenőrző látogatásáról, a tantestületi ülésen előterjesztett észrevételező megjegyzéseit és további utmutatásait. Okulhat ebből iskolalátogató és főképen mindenik tanító, úgy a nevelés, mint az oktatás színessé és vonatkozásaiban érdekesen elevonné és teljes sikeressé tétele tekintetében. Amint alkalmunk volt — a jegyző tollán keresztül — reprodukálni, Nistor Joachim kir. tanfelügyelő az alábbiak szerint adja elő látogatásának eredményét:

A vármegye székhelyén levő iskola olyan magas színvonalon kell álljon, hogy az az egész megye hasonrangu intézeteinek követésre méltó mintaképeül szolgáljon. A központi iskola az egységes, tervszerű és öntudatos munka folytán, állandóan előhaladva, a tökély ama fokára emeltessék, hogy a mintául való beállításon kívül, irányító principiumok bázisa is legyen. Jelezni kívánja, hogy jelen iskolalátogatása kapcsán szerzett észrevételeiről csak általánosságban óhajt nyilatkozni, mellőzve az egyes osztályok és tanítók személyének megnevezését. Az elhangzandó megjegyzésekből ragadja ki mindenki azt, melyet magára és osztályára vonatkoznak és igyekezzenek a jövőben az észlelt hiányokat az adandó instrukciók és principiumok nyomán pótolni.

Örömmel konstatálja, hogy az Odorheiu-i állami elemi iskolák elhelyezése oly szerencsés, a célnak annyira megfelelők, hogy az oktatás, nevelés, valamint az egészség szempontjából a legkisebb kívánni valót sem hagyják hátra. Elismeréssel nyilatkozik a külső rendről, mely a tanulók viselkedésében az iskolába való feljövések és haza távozások, nemkülönben a 10 perceken való tartózkodások alkalmával, valamint az iskola környéke, folyosók és tantermek tisztaságában nyilvánul. A belső fegyelem variál, amennyiben vannak osztályok, amelyekben a gyermekek nem eléggé fegyelmezettek, azonban a látottak és ta-

pasztaltak alapján kimondhatja, hogy a belső fegyelem is általában jó.

Ezután rátér a belső munkára, melyet két csoportra, úgy mint nevelésire és oktatásira oszt. A nevelés és oktatás munkájának anyagát s a keresztülvitel módzatait fejtegeti. Kijelenti, hogy az egyes osztályok tanítóinak belső, vagyis nevelői és oktatói munkájával általánosságban meg van elégedve s azt jónak minősíti. Tapasztalt egy dolgot, t. i. azt, hogy az írásbeli dolgozatok külalakja, formája, szóval technikai véghezvitele nem mutat egységességet. Felhívja a tantestületet, hogy adandó alkalommal gyűlésileg állapítsa és határozza meg a formákat s az elfogadott alak szerint végeztesse minden tanító növendékeivel a feladatok, illetve dolgozatok írását, hogy az egységesség ne csak az egyes osztályoknak, hanem az egész iskolának egyik jellemző ismertetője legyen. Az egyes dolgozatok fokozatos haladást, mintegy láncszerű kapcsolatot tüntessenek fel s a tananyagbeosztást fedjék, a megállapított és kiforrott tervszerűség jegyében készüljenek, hogy a kapkodó és ötletszerű munka látszata is elkerültesse. A tananyag beosztás és a haladási napló egymással szoros kapcsolatban legyen, de nem csak az elvégzett munka tekintetében, hanem az előírt, de fel nem dolgozott anyag szempontjából is, t. i. a munkanaplóban feljegyzendő és megindokolandó az a körülmény, hogy az előírányzott anyag miért nem dolgoztatott fel. — A pedagógiai egyik sarkköve: a koncentráció, melynek célja a szerzett ismeretek csoportosítása, az egyik tárgynak a másikkal kapcsolatba való hozása. Ennek a pedagógiai principiumnak megvalósítását sok helyen nem találta meg, épen azért felhívja a tantestület figyelmét, hogy a jövőben ezt a fontos elvet munkája kapcsán juttassa érvényre. Ezek az általános megjegyzései, melyeknek előre bocsájtsa után áttér az egyes tantárgyakra.

a) *Olvadás.* A tapasztalatok alapján kimondja, hogy az iskola növendékei olvasnak, a követelményeknek megfelelően: jól és kevésbé jól. Felhívja a tantestület figyelmét, hogy a gépies és értelmes olvasás között határozottan és élesen disztingváljon. A kezdő fokon megengedhető, sőt kívánatos a gyermekeket gépiesen olvastatni, hogy az olvasásban a kellő készséget megszerezzék, de a fűsúly mindig és minden körülmények között az értelmes, hangsúlyos, az úgynevezett »szépolvasás«-ra fektetendő. Amit a gyermek elolvas, azt tudja is. Az olvasott dologról tudjon számot adni a saját szavaival is. Minden tantárgynál, de különösen az olvasmány tárgyalásánál és az olvasás alkalmával kínálkozik a legjobb és a legtöbb alkalom arra, hogy a gyermek önálló gondolkodásu és helyes ítéletek megalkotására képesítsék és neveltessek.

Az olvasás legyen kapcsolatos a grammatikával. A nyelvtani bekapcsolást figyelmen kívül hagyni nem szabad, de az olvasás és fogalmazás rovására favorizálni sem lehet és nem tanácsos. Kerülendő a nyelvtani szabályok magoltatása. A gyermek az egyes szavak és mondatok boncolásának eredményeképpen ön-

magá, a tanító irányítása mellett — vonja le a nyelvtani szabályt. E mód talán nehezebb, több utánjárást kíván, mint az ósdi, régi piskolamesterek által kedvelt és tulhajtott eljárás, mely a gyermekeket a nyelvtani szabályok patogatására, eldaráltatásra tette képessé, azonban minden nagyobb belső értelem és érték nélkül, — mert a betanult szabályokat adandó alkalommal a gyermekek felhasználni nem tudták és tudják, míg az elemzés és boncolás eredményeképpen megállapított, asszociált, rögzített ismeretek a gyermek elméjében kellően kristályosodnak az eljárás és alkalmazás módzataival együtt. Így vezetve a gyermeket, képessé tesszük arra, hogy a nyelvi sajátosságokat s ennek kapcsán a nyelvtant észrevétlenül, mintegy játszva ismeri meg. Az elsajátított, illetve szerzett ismeretek gyakorlása és rögzítése szempontjából minél több fogalmazvány és dolgozat irandó, mindig a tanító szigorú ellenőrzése és irányítása mellett. Épen azért az iskolai dolgozatoknak adandó az előny. A dolgozatok átvizsgálása után a hibák javíttassanak ki és vezetessenek át.

b) *Számtan.* A számtan neveljen az életre s azért már a kezdő fokon a tanítás öleljen fel olyan példákat, feladatokat, melyekkel az életben a gyermek, az ember lépten-nyomon találkozik. Erre a legalkalmasabb és kizárólag az egyedüli helyes anyagot a mértékek szolgáltatják. A pénz, hosszúság, súly, űr, terület, köb- és időmértékek legyenek a számtantantítás anyagának bázisai s az iskolai és házi feladatok is ebben gyökerezzenek.

c) *Földrajz.* A földrajz előadásánál ne tanítson a tanító száraz statisztikát, hanem ismertesse meg a térkép-jeleit, tanítsa meg a jelek ismerete nyomán a térképről önállóan leolvasni az egyes tudnivalókat. Oktassa a gyermekeket a földrajzi viszonyoknak megfelelően élni, foglalkozni, gondokodni. Fejtse ki a tanítás alkalmával az egyes vidékek népeinek foglalkozási, gazdálkodási viszonyait; mutasson rá a helyes vagy helytelen mozzanatokra, jelenségekre. Tanítsa a gyermeket helyes ítéletek megalkotására, hogy életét az adott viszonyokhoz képest a legjobb ok- és célszerűséggel rendezhesse be s így magának s ennek révén az államnak minél több anyagi előnyt biztosíthasson. A tanult vidékekről, országokról a tanulók készítsenek vázlatos térképeket. Felhívja a tantestületet, hogy Románia térképének rajzolása alkalmával az elnevezéseket a román helyesírás szabályainak megfelelően románul és nem elferdítve, — magyarul — írják fel. Az elnevezéseket helyes kiejtéssel és hangsúlyozással tanítsák be. Egyben utal arra is, hogy a tárgy tanítása alkalmával fektessen súlyt a tanító koncentrációra s ahol csak alkalom kínálkozik, a történelmi vonatkozásokat említse meg.

d) *Történelem.* Utasítja a tanítókat, hogy a történelmi tanítás eredménye érdekében intenzív munkát fejtssenek ki s hogy ez elérhető legyen, Románia történelmét a testület minden tagja gyakran lapozgassa és tanulja meg.

e) *Természettan.* Ne elégedjék meg a tanító az

egy-egy természeti jelenségek, természeti törvények és szabályok pusztá ismertetésével, hanem hozza azokat kapcsolatba a gyakorlati élettel. Magyarázza meg intenzíven, hogy az egyes jelenségeknek mi hasznát lehet venni, mire lehet alkalmazni s ne feledkezzék meg soha kifejezést adni annak, hogy a természet csodás jelenségeit a Mindenség Ura, a jó Isten adta, az emberek iránti végtelen szeretetéből, hogy azokat jólétük emelése céljából, hasznukra fordíthassák.

f) *A szépírás és rajz* oktatására vonatkozólag megjegyzi, hogy a testület tartsa mindig szem előtt a rendszeres és fokozatos előhaladást, melynek nyomán a kívánalmaknak megfelelő eredmény nem fog elmaradni.

Felszólítja a testület minden tagját, hogy ki-ki tehetsége szerint készítsen szemléltető eszközöket, rajzhoz szükséges modelleket, térképeket stb., hogy a tanítás ezek segítségével mélyrehatóbbá tétessék.

A nagy értékű észrevételezésekért, a tantestületek nevében: Gyerkes Mihály mondott köszönetet.

Három indítvány.

A székelyudvarhelyi áll. el. iskolák tantestülete, gyűlésileg elfogadott, alábbi három indítványt közöl a Tanítók Lapjával és ennek révén a kartársakkal:

1. A Tanítók Lapja ujságunkat, mely a osatolt területeken magyar nyelvű iskoláknál működő tanítók magyar tanügyi organuma, már tervezetében volt alkalmunk, a szerkesztővel való együttélésünk és tárgyalásaink rendén figyelemmel kísérni s miként az összes tanítóságunk, úgy nekünk is az ujság eddig megjelent számaiból azt megismerni és annak teljes programját, egész tanügyünk minden irányu intenzív szolgálására való törekvését, teljes egészében megérteni.

Ezen, nagy jövőt magában hordó sajtó-organumnak: a Tanítók Lapja életetése és mentől nagyobbra való kifejtése érdekében felkéri a tantestületi ülés a vármegye kir. tanfelügyelőjét, hogy: rendeletileg hívja fel a hatásköre alá tartozó iskoláink figyelmét arra, miszerint megengedi és ajánlja a lapnak az iskolák könyvtára részére leendő megrendelését az ezen, vagy más címen megtakarítható költségek terhére; s amennyiben ezuton nem nyerhetne az iskola fedezetet, úgy iskolai ünnepélyek, vagy más kulturális összejövetelek rendén mérsékelt díjak szedésével való biztosítását ajánlja megrendelési alap megteremtésére.

Mert a lap révén nemcsak a tanítók és tanügyi helyzetünk történelmi folyamata nyer állandó jellegű megörökítést; de tanügyi adminisztrációnk szolgálása: a pedagogia és didaktika is állandó fejlesztése s ez által tanügyi működésünk hatékonyabb ellátása is megbecsülhetetlen segítő eszközkhöz jut, mely nagy érdekért, nekünk tanügyi munkásoknak, minden lehető meg kell tegyünk.

Kérjük azonban a tanfelügyelőt, hogy rendeletét azon figyelmeztetéssel adja ki, miszerint az ujságnak az iskolák részére való megrendelésével egyetlen tanító se tekintse a maga személye részéről való előfizetést elintézettnak, hanem a tanítóikar minden egyes tagja szintén legyen ott, az ujság éltetésének támogatói sorában, mielőbb beküldendő előfizetésével.

2. A fenti tantestület a Tanítók Lapja, tanügyi ujságunkat, mint, amely célul tűzte ki a csatolt területeken magyar nyelvű iskoláknál működő összes tanítók érdekeinek és egész kulturánk fejlesztésének szolgálását, a tantestület minden irányu legodaadóbb pártolásban részesíti s evégből úgy az elmúlt negyed évre, mint a jelen évre való előfizetésre a tantestület mindenik tagját felhívja.

Azon nagy értékre való tekintettel pedig, melyet az ujság a tanügyi közösség számára kialakíthat, illetve ennek munkálását máris megindította: a hasonló pártolás és támogatás, azaz a személyenkénti és iskolák részéről leendő előfizetés végett, megkeresi a csatolt területeken magyar nyelvű iskoláknál működő összes állami tanítókat.

A szerkesztő által adott információkból, valamint a lap eddigi buzdító felhívásaiból ismerjük, jól tudjuk, hogy a Tanítók Lapja mindenik állami és felekezeti tanítónak életszükségleteképen kell, s valójában azt a hivatást tölti is be, a tanító-világ elismerése mellett, épen azért mi, akik ott voltunk és vagyunk ennek bölcsőjénél, legyünk ráhatással itt és távolabb lakó tanítótestvéreinkre, hogy ez irányu közérdekű dolgainknak, a csatolt területeken működő mindenik érdekelt kartársunkat megnyerjük.

A lap fennállása, virágzása, mentől nagyobb terjedelemben és többször való megjelenése nem a szerkesztő személyes érdeke, mivel e munkakör és anyagi felelősség vállalása nélkül, nyugodtabban tudna élni, de a tanítók összességének és egész kulturánknak elvitathatatlan nagyjelentőségű szempontja, amelynek kiépítése elől senkinek kitérnie nem lehet, legalább is tuzott egyéni önzés visetése nélkül, félre állania nem helyes.

Mi jól ismerjük! csaknem minden részletében a kezdet mérhetetlen nagy nehézségeit és meghozott anyagi áldozatait, épen azért, már a megjelent lapszámoknál se tekintse senki azok bolti árát, de önkéntes áldozatképen, fizesse meg mindenik kartársunk a lap mult negyedére a 40 Leit, jelen évre pedig a rendes előfizetési összeget.

3. A Tanítók Lapja 3-ik számában felvetett tanítóegyesületi szervezkedés gondolatát helyeseljük, taggyük azt mindnyájan magunkévá és jelentkezzünk az Erdélyi Tanítószövetség tagjaiul.

Tantestület ezen háromrendbeli határozatát megküldi a csatolt területeken működő összes tanítóknak.

A tanterv magyar fordítása.

IV.

III. osztály.

a) Ó-Testamentumi bibliai történetek. (Folytatás): Dávid mint király és zsoltáros. Dávid és Absalon. Salamon (Bölcsessége és a jeruzsálemi templom). Ilyés. Dániel (A próféták). Tóbiás, Jób. Makkabeus (a törvénszeretet).

b) Uj testamentumi bibliai történetek: Keresztelő János. Jézus születése. A bölcsek és az Egiptomba való menekülés. Jézus megkereszteltetése. A kaánai csoda. A kaperneumi százados. A gazdag halászat (apostolok megválasztása). Jézus küzi a kalmarokat a templomból.

Az egyház és a keresztények kötelessége isteni tiszteletnél.

c) Imák: Mint a mult évben.

d) Ének: mint fent.

IV. osztály.

a) Uj testamentumi bibliai történetek (Folytatás). Az uj testamentumi bibliai történeteknek átisméltése előlről. Parabolák: Az adópénz. A könyörületes samaritanus. Az elveszett fiu. A magvető. A konkoly parabolája. A telhetetlen gazdag. A farizeus és a vámszedő. A szőlőmunkások parabolája. A talentumok parabolája. Jézus életének története: Jeruzsálembé való bevonulása. Az uri szent vacsora. Jézus a Getsemáné kertben. Jézus halála és feltámadása. A mennybemenetel. A szentlélek eljövetele.

b) Kathekizmus: Istenről (Lényege és tulajdonságai). Isten és a szentháromság. Az ember teremtése és rendeltetése Istennel szemben. A bün és a szófogadatlanság következményei. Jézus Krisztus, az emberiség eredendő bünének a Megváltója. Jézus mint tanító, pap és király. Az egyház. A szentségek.

c) Imák: Mennybeli uralkodó. Szentséges szentháromság.

d) Énekek: mint fent.

(Folyt. köv.)

Válasz:

a Brassói Lapok „Üzenet a vidékről a Tanítók Lapja szerkesztőségének“ c. cikkére.

A Brassói Lapok dec. 21-iki számában megjelent s a felekezeti tanítóság köréből küldött cikkekre, rövid válaszuk a következő:

A fentti című cikkről mindenek előtt megállapítjuk, hogy az nem a felékezeti tanítók köréből, csupán a környezetéből küldetett be, mivel legkevésbé sem fedi a felekezeti tanítók kívánalmait.

Hogy a Tanítók Lapja a felekezeti tanítók fogadatlán prókátora lenne, azt csak olyan felekezeti tanító állíthatja, mint cikk író is, akinek, legtovább 3 hónapra

visszamenő kongrua a fizetési hátráléka, de akik az 1907. évi XXVII-ik t.-c. alapján követelhető 3 éves tanítói fizetési hátráléka tekintenek, azok másképpen vélekednek. Egyébképen bár úgy lenne, mint írja, mi szívesen örülnénk annak, mert akkor a panaszok ezreitől mentesen élnének azok a tanítók: »akikkel már nem törődik senki«.

Cikkének velünk gunyolódó részére nem sokat adunk; a dolog érdemi részét ezzel nem lehet elintézni, csupán megtévesztés végett mellékvágányra lehet ideig-óráig terelni, de a szólások hamar elröppennek s a lehetetlen élet mégis csak marad úgy, ahogy volt; ezzel törődjék és adjon jobb tanácsot, mint a Tanítók Lapja! s ne hozakodjanak unos-untalan az államosítás nagyképűsködésével elő. Erről különben mindig azt mondtuk s most is azt valljuk: az összes autonómiák birtokosainak iskolafenntartói jogosultságát respektáljuk, ha azok az elvi érvényesülés mellett, a népoktatás anyagi ellátottságát is biztosítják, de nem sok értékűnek tekintjük, ha iskoláikat és azok tanítóit csupán elvekkal akarják eltartani, mert amugy is maguktól összeomlanak s helyüket csak az állami iskolák foglalják el. Miért nem kívánnak ugyanilyen alapon való megélhetést: az ügyvédektől, orvosoktól, bíraktól, papoktól s más közalkalmazottaktól is, miért épen csak a tanítókat apostrofálják, hogy nekik magasabb szempontok érdekében ott kell élniök; ott t. i., ahol nincsen megélhetésük.

Cikkének további részletében azt ajánlja, hogy inkább az állami tanítók fizetési hátrálékának kiutaltásával és ne a püspökökhöz szóló memorándum ajánlásával foglalkozzunk; ezt is megtettük, olvassa el a T. L. dec. hó 22-én megjelent 3-ik számát, ott e kívánságát kielégítve találja.

A felekezeti tanítók államsegélyének a tanfelügyelőknél való szorgalmazását ajánlja tovább teendőnkül. Ezen össze-vissza kalimpálásából is látjuk teljes világossággal, hogy cikkirónak még egy atomja sem tanító, csak a tanítók környezetében élő egyén; mert a tanítók mindannyian tudják, hogy a felekezeti tanítók államsegélyének érdemi megadásához a tanfelügyelőknek semmi köze; az a püspökök és a miniszterium megállapítása s ők ezen megállapításoknak csupán végrehajtó szervei. De hol vannak idevonatkozólag bár az előleges lépések is?

A magyar nyelvű oktatásnak az egyházi iskolákkal kapcsolatos nagy fontosságára való hivatkozását értjük, de egyben kérdezzük is, miért nem helyezkedik e tekintetben más értékesebb álláspontra, hiszen van kialakítva. Ugy-e azért, mert Önt nem a felekezeti tanítók és iskolák, de az egyházak és felekezeti iskolák ügye érintik elsősorban?

En mindent belátok, s mondom Önnek, hogy a Tanítók Lapja nem hivatlanul szolgálja a felekezeti tanítók érdekeit; de Ön cikkiró ur, szintén lássa be, hogy semmiképpen nem hivatott a felekezeti tanítók nevében és köréből s az ők hátrányukra írni és beszélni.

Tanítók Lapja fel. szerkesztője.

HIREK.

D. G. Mironesou az új kormány közoktatásiügyi minisztere, aki egyetemi tanár és utóbb a senatus alelnöke volt.

Prie államtitkár felmentése. Dr. Prie Octávián államtitkárt a kolozsvári kulturressort főnökét, az új kormány állásából fölmentette és helyébe Ciortea Aurél eddigi középiskolai ügyosztályfőnök, miniszteri tanácsost nevezte ki. Egyben az államtitkárság feloszlására kiadott előbbi rendeletet is hatályon kívül helyezte s így az államtitkárság marad tovább teljes működési körében, az új államtitkár vezetése alatt.

Vándorló utiszámlák. A múlt nyár folyamán az állami magyar tanítókart Ó-Románia különböző városaiba román nyelv tanulási tanfolyamokra rendelték be. Hogy miképen lesznek ezen tanfolyamok költségei fedezve, erre nézve intézkedés nem történt. A tanítókar bizva, hogy ezen utazás és ott tartózkodás költségei a rendes módon, még a tanfolyam ideje alatt, megtérítetnek, kölcsönből s ahogy tudta előlegezte és fedezte a tanfolyamokon való részvétele kiadásait. A tanfolyam végeztével némelyek kaptak is valamelyes utiköltség fedezési előleget, igen sokan azonban semmit sem kaptak és hazatértük után állították ki utiszámlájukat a tanfolyamok igazgatóitól és közvetlenül a kultur miniszteriumból nyert utasítások alapján s azokat felterjesztés végett beadták a vármegyei tanfelügyelőkhöz. A tanfelügyelők további utasítás hiányában vagy felterjesztették a kolozsvári államtitkársághoz, ahonnan egyszerűen beküldötték a miniszteriumba; vagy visszaküldötték a tanítóknak azzal, hogy közvetlenül a miniszteriumba küldjék be, vagy a hivatalban tartják elintézetlenül, várva az utiszámlák mikénti elintézésére vonatkozó utasításokat. Egy féleve várja már a tanítósság a tanfolyamok utiszámláinak kiutaltását, de még semmi pozitívum ezekben nincsen. Az állami magyar tanítósság összeségének érdekében kérjük: a múlt nyári tanfolyamok költségei és utiszámlái kifizetésére vonatkozó rendelkezés kiadását; egyben pedig, ha a jövő nyár folyamán ismételt tartatnak ilyen tanfolyamok, azoknak idejében való előkészítését és rendszeres módon való anyagi elrendezését.

Fizetések felvétele érdekében, illetékes helyről nyert kezdeményezés alapján javasoljuk, hogy mindenik, egymással érintkezni tudó körzet áll. tanítói, szervezzenek egy csoportot és írásbeli meghatalmazások alapján bizzanak meg, a költségek közösen való hordozása mellett, egy kartársat, a hozzá küldendő értesítésük után, fizetéseik felvételével. Megkönnyítik így a tanfelügyelői hivatalok munkáját s különösképen a főpénztárak kifizetési eljárását s hamarább is jut mindenik kartárs fizetéséhez.

Tanítógyesületi szervezkedésre hívtuk fel múlt számunkban a csatolt területeken működő állami magyar tanítókat, hogy alakítsuk meg a hivatalos

programmal dolgozó tanítói értekezleteken kívül, a tanügy-társadalmi és alapszabály alapján működő tanítóegyesületeinket; ezek megszervezése után pedig készítsük elé a jövő nyárra a tanítói kongresszus összehívását. Ezen tanító parlamenti ülésnek kell ugyanis minden tekintetben alapot és biztos talajt teremtsen a népoktatás helyes építésére és a tanítók helyzetének egyenlő módon való kialakítására. Mint számos helyről értesültünk, igen sok vármegyében jelentették be már az áll. tanítók a tanf. hivatalokba: az Erdélyi Tanítószövetségbe való belépésüket.

Molnár Dániel

nyug. tanító haláláról ad hirt a hozzánk is megküldött gyászjelentés. Csaknem 40 évig volt Homoródszentlászló népének buzgó tanítója; nyugalomba vonulása után pedig Miklósfalván lakott, ahol dec. 6-án 71-ik életévében halt el. Felesége és 8 gyermeke s számos unokája gyászolják benne a veterán családfőt, tanügyünknek érdemes munkását. Nyugodjék csendesen!

„Az élet mosoly, ... az élet könny...”

„Ha Te tudnád...” Ez a címe László Ferenc Cristur—székelykereszturi áll. tanítóképző-intézeti gyakorlóiskolai tanító — nem rég megjelent — 2 drb. zene művének. Az első egy dallamos keringő, a második egy nagyon szép, méla-bús műdal, — ének és zongora letéttel. A »Tanítók Lapja« olvasói közül — egész Erdélyben — nagyon sokan ismerik László Ferenc zenei talentumát, hisz a múlt év nyarán rendezett tanfolyam Ploeshtiben részt vett hallgatói, nem egyszer gyönyörködhettünk szép énekében s többször csodálhattuk a hangjegyek labirintusában, az összhangzatban szövevényes utain legnagyobb könnyedséggel mozgó és mélyreható tudását. Mindkét mű szövegét, a zenét szerző felesége: Lászlóné Gábos Mária, székelykereszturi áll. tanítónő írta. A bájos szöveg méltó párja a sikerült zenének. Gábos Mária nevével nagyon sokszor találkoztunk a szépirodalmi lapok hasábjain, de különösen a »Nemzeti Iskola« c. tanügyi lap tárca rovatában, mely lapnak már képzőintézeti növendék korában állandó munkása volt s hétről-hétre gyönyörködtette az olvasókat szebbnél-szebb költeményeivel. Reményünk van arra, hogy Lászlóné a »Tanítók Lapja« olvasóinak gyönyörködtetésére is meg fogja szólaltatni lantját. A fent jelzett — izléssel kiállított — 2 drb. zenemű megrendelhető a szerzőnél (Cristur—Székelykeresztur). Ára darabonként 8 lei. László Ferenc a megtestesült szerénység. Épen e nagy szerénységnek a következménye az, hogy műveivel eddig nem lépett a nyilvánosság elé. Amennyire én ismerem, ha látná e lap kefe-levonatát — biztos vagyok felőle — hogy rohanna a cenzorhoz s összetett kézzel kérné, hogy ezt a róla írt pár szót huzza át. V. Al' Berth.

Műemlékesedő vidéki kastélyok és kuriák címen a XVIII. századbeli és a XIX. század elejéről való neoklasszikus kastélyokról és kuriákról egy illusztrált munka jelenik meg. Felkérem mindazokat, akik ilyenek birtokában vannak, vagy ilyenekről tudnak, de felzárkózást nem kaptak, hogy a következő adatokat közölni sziveskedjenek: 1. Kastély vagy kuria fekvése.

2. A diszkrét jellege és nagysága. 3. Építkezési időpont. 4. Tervező művész neve. 5. Családi okmányokból megállapítható adatok. 6. Az épület műemlékszerű részletei. 7. Fényképfelvételek, ilyenek hiányában képes-lapok. — Barcza Imre, kereskedelmi és iparkamara főkönyvtárosa, Budapest, V., Szemere-utca 6.

Színház és Társaság gyönyörű karácsonyi albuma, mely valósággal eseménye a karácsonyi könyvpiacnak, már megjelent. E szám tele van pompás cikkekkel, rajzokkal, fényképekkel s közli a kedvencverseny nyerteseinek fényképét. Minden árusítónál kapható ez a vaskos szám, de az előfizetők teljesen díjtalanul kapják. A Színház és Társaság előfizetési ára $\frac{1}{4}$ évre 35 lei. Kiadóhivatal Cluj—Kolozsvár, Str. Juliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 6. Kérjen mutatványszámot.

A Tükör friss száma csupa érdekesség. Ha utazik feltétlenül vegye meg ezt a kitűnően szerkesztett, eleven riportlapot. Ára 3 lei. Mutatványszámot küld a kiadóhivatal, Cluj—Kolozsvár, Str. Juliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 6.

Tanító urak figyelmébe! Ujból kaphatók: Az állami magy. tannyelvű elemi iskolák részére I., II., III. és IV. oszt. olvasókönyv. Felekezets iskolák részére: I., II. és III. oszt. engedélyezett olvasókönyv. Európa, Románia térképe. Románia Földrajza és Történelme. Román-magyar szövegű rendtartási naplók és régebbi Értesítő könyvecskék. — Odorheiu-Székelyudvarhely. Tisztelettel: Z. Székely János könyvkereskedés.

TANÁCSADÓ.

Jelentkezési naplót az áll. el. iskola igazgatójának saját rendelkezéséből, illetve kezdeményezéséből nincsen joga bevezetni. A Gondnoksági utasítás értelmében (130. §.) köteles az osztálytanító az oktatás megkezdése előtt egy negyedórával az iskolában megjelenni, növendékeit fogadni s ha ezt a kötelességét kifogástalanul teljesíti, úgy semmiféle jelentkezési érkező napló aláírására nem kötelezhető. Ha azonban a tanító e téren hanyagságot tanusít, a hivatalfőnök, tehát a tanfelügyelő, intézkedik a mulasztó tanító rendet tartásáról; mindenesetre a mulasztások mértéke szerezint; de nem hallottunk még arról, hogy ők is ezen drasztikus eszköz alkalmazását vették volna igénybe. Az igazgatóknak pedig ilyen intézkedés életbeléptetése, még erkölcsi tekintetben sem engedhető meg, annyival inkább nem, mert az igazgatónak, mint az iskola első tanítójának, nem a kartársai zaklatása, fegyelmezése a feladata, de a tantestületben a békés, megelégedett, harmonikus munkálkodás megteremtése és állandó ápolása a legértékesebb és első helyen kijelölt teendője. Aki igazgató, annak kell legnagyobb tőrőnek és legtapintatosabban eljáró tanítónak lenni, hogy iskoláját igazán nivóssá és eredményeiben gazdaggá tegye és tétesse. A nem román, tehát magyar, német stb. tannyelvű el. iskolákban a román nyelv tanítása kötelezőleg nincsen elrendelve. A kiadott tantervben a román nyelv helyett, az illető iskola tannyelve értendő.

Értesítést küldöttünk ki a Tanítók Lapja összes előfizetőinek, eddig beérkezett pénzküldeményeik elkönyveléséről, a hátralék kimutatásáról és az 1922-ik évi előfizetés beküldésének szorgalmazásáról. Megküldöttük ugyanezt, a lap megrendelőinek is, a kilátásba helyezett, de hátralékban maradt előfizetések szorgalmazása érdekében. Itt, e helyen kérjük fel mindazon kartársainkat, akik lapunk mult évi számaint kézhez vették és megtartották, hogy a mult évi negyedre megállapított 40 leit s a jelen évi előfizetésbe anyagi erejük engedése szerinti összeget küldjenek be. Ne tekintsek azt, hogy a lap nem tudott a tervezett időbeli napokon és terjedelemben megjelenni, hanem azt a mérhetetlen költséget, amelyet a lap megindítása magával vitt s ez indok alapján ne filléreskedő számítással, de megértő áldozathozattal járuljon mindenki hozzá a lap alapvető kiadásaihoz és jelenbenni fenntartásához. A tanítóikar öszeségének közérdekét szolgálja; s amint számtalan előbbi és jelenbenni cikkben ki van fejezve, ezen lap nélkül, minden téren ki nem számítható hátrányt szenved az öszeség, ezzel pedig védelmet nyer és életet teremthet a tanítóikar a jelene és jövője számára. Minden érdekekhez szóló tanácsunk: ne menjen minden hónapi fizetés felvétele után feledésbe, a Tanítók Lapjára való előfizetés, de lépjen előre mindenik tanító és iskola ez irányu cselekvő tényeivel.

Tanítók párbér fizetése ügyéről érdeklődik Sz. J. Diósd. A Nemzeti Iskola 1911 évi 17-ik számában megjelent döntés alapján közöljük, hogy: a minisztertanács 1872 évi július hó 12-én 57. sz. a. kimondotta, hogy az állami tisztviselőket az 1868 évi XXVI-ik t.-c. 8. §-a és az 1871 évi XVIII-ik t.-c. 124. §-a értelmében hivatásuk után járó jövedelmeikre nézve iskolaadóval megróni nem lehet, már pedig a 46,480—1884. sz. közoktatásügyi miniszteri rendelet szerint az egyházi ado s így a párbér is az iskolaadóval ugyanegy természetű; de ugyanigy döntött a közoktatásügyi miniszter 44,660—1905. sz. rendeletével is, mikor kimondotta, hogy a köztisztviselők hivatásuk utáni jövedelmeikre nézve párbért fizetni nem tartoznak. Ezt a döntést hozta 1910 évi január hó 12-én az apatini főszolgabíró, egy panaszos esetről kifolyólag.

Óvónők tanítóképesítő vizsga tevéseinek lehetőségéről kérdez B. B. Ilyefalva. Válaszunk: állami magyar fiu tanítóképző ez idő szerint — tudunkkal — fenntartatik: Székelykereszturon és állami leány tanítóképző Sepsiszentgyörgyön. Az óvónők e két képzőben tehetnek magánuton tanítóképesítő vizsgát. Hogy jelenleg minő különbözeti vizsgákat kell tenni és folytatólag minő tantárgyak tananyagát kell tanulni a képesítő vizsgákra, azt a nevezett intézetek igazgatói részletesen megírják az érdeklődőknek. Forduljanak részletebb információért e két intézet igazgatóságához. A vizsgák tehetése iránti kérés az államtitkársághoz Cluj—Kolozsvár intézendő és az illető tanítóképző igazgatóságánál adandó be.

Tanfolyam utissámlálkat kartársaink ne küldjék szerkesztőségünkhez, mert ez csak hivatali uton nyerhet elintézés, de hogy mikor és hogy nyernek ezek kiutalást, azt még senki sem tudja, épen azért tettünk észrevételezést lapunk mai számában, hogy felhívjuk ezekre az illetékes főhatóság figyelmét.

Szerkesztői üzenetek.

Hálásan köszönöm kartársaimnak dec. 27-én költött második házasságom esküvője alkalmából kifejezett szeretete kivánataikat. Személyes jó barátaim s

az összeköttetésünkben levő tanítóikar, igen kedves megnyilatkozásuképen vettem azokat, amelyekre őszinte üdvözlésem küldésével kívánok, a fent kifejezettekön kívül, válaszolni. *Gyerkés Mihály.*

Egy tanítónak. Csodálkozunk, hogy a felekezeti tanítók félárújegy váltására szóló igazolvány érdekében egy kérvény szerkesztését is, névtelen levélben indítványozza a Tanítók Lapja szerkesztőjének. Miért és kitől félnek? Tőlünk, mert az öszztanítóóság érdekeit a tiszta és jogos igazság alapján képviseljük; vagy felsőbb hatóságuktól, mert oda még kérvényezni sem mernek. Egyiktől sem kell tartani, hanem saját neveik alatt javasoljanak és kívánságukat, panaszukat tartózkodás nélkül adják elő. Egyébképen már régen tudhatná, hogy névtelen levelekre sehol sem reflektálnak, mert annyit csak elvárhat mindenik lap szerkesztője, hogy tudja, ki fordul hozzá.

H. K. Székelykeresztur. A tantestület határozatára levélben válaszoltam, de szives figyelmedet felhívom itt is az udvarhelyi tantestület határozataira. Ennek teljesítését várja közös érdekünk, az egész székelyföldi tanítóikar minden egyes tagjától, amelyhez való csatlakozását reméljük, a távolabb lakó kartársaknak is. Nem előfizetési megtakarításokat, de áldozathozattal kérünk mindenik kartársunktól!

Munkatársainknak beküldött értékes cikkeiért ez uton is köszönetet mondunk. Szives türelmüket kérjük, míg a beküldendő előfizetések alapján kialakulhat a T. L. megjelenési ideje és terjedelme. Ha annyi buzditás, lelkesítés után láthatnók már az előfizetők táborát, hogy ne csak magunk kellene hordozzuk az ezeket jelentő áldozást — igazán jó lenne — nem a saját javunk, de a tanítói közérdek eredményes építése szempontjából.

L. L. Ajton. Az oklevél nostrifikáló vizsgákra való előkészülethez teljesen megfelelő és minden tárgyat felölelő jól bevált könyvet: »Román Tanfolyam Jegyzetek« cím alatt Szabó János és Kovácsné áll. ig. tanító, illetve tanítónő Odorheiu—Székelyudvarhely adtak ki. Ára 30 L., mely összeg előre beküldendő. Az első kiadás teljesen elfogyott s második kiadást csak ugy rendeznek, ha minden vármegyéből tájékoztatja őket valamelyik érdekelt kartárs, hogy mikor lesz a nostrifikáló vizsgájuk és kb. hány példány kelhetne el abban a vármegyében. Akik már beszerezték, a kezeik közül nem szivesen adják ki, mert vizsga után is lépten-nyomon hasznát veszik.

Béni Imre Kisborosnyó. A »Székely Hírek«-ben megjelent, több áll. tanító cikkére a nevezett lapnak küldött reflexziódból, hogy csak a Sz. H.-et érdeklő részét közölték és a T. L.-ra vonatkozó értékes megvilágításaidat kihagyták, ezen a cikkíró mindenestre boszankodhatik, mi azonban e felett már napirendre tértünk. Szépen köszönjük elsősorban az ezen tárgyban való felszólalást s másodsorban az oda beküldött cikknek eredeti szövegben hozzánk való beküldését is. A Hegedűs cikke mellé, szeretettel megőrzendő irásképen tettük el ezt is, mivel ezen ügygel még tovább foglalkozni, feleslegesnek tartjuk. A Sz. H. nyugodtan közölhetné a T. L.-ra vonatkozó elismerő sorokat is, mert mi csak örülünk, ha a tanítóikar több lappal tart összeköttetést és egy szóval sem mondjuk, hogy csak a T. L.-ját pártolják, mert lapunk teljesen képtelen minden minket érdeklő dolgot közölni; különösen a politikai jellegűeket, ez idő szerint, egyáltalában nem adhatjuk.